

Az új műegyetem.

A magyar műszaki tudományok egyedüli főiskolája, a József-műegyetem átköltözött immár a Lágymányosra, hol az állam áldozatkészségéből a célnak minden tekintetben megfelelő épület-csoportot emeltek számára. Budapestnek egyik legszebb városrésze keletkezett néhány év leforgása alatt a Lágymányoson s ennek az új városrésznek egyik legkiválóbb díszje a műegyetem hatalmas épülettömbje, melyet több szép felvételben mutatunk be mai számunkban.

E nevezetes alkalommal érdekesnek véljük egy kis visszapillantást vetni a József-műegyetem multjára. A műszaki kiképzést 1846-ig a budapesti tudományegyetemmel kapcsolatos geodéziai intézet szolgálta, melyet 1850-ben József-ipariskola elnevezés alatt a budai várban, az egyetemi nyomda épületében helyeztek el. Az intézetet 1867-ben emelték polytechnikummá, amikor 236 hallgatója volt. 1882-ben a Muzeum-körúti épületekbe költözködött az intézet, mely azonban, a hallgatók számának gyors emelkedésével, csakhamar szűknek bizonyult, dacára, hogy új építkezésekkel iparkodtak a helyzetet változtatni és a szomszédos bérházakban is béreltek helyiségeket a rajztermek számára. A tanári kar indokolt sürgetésére végre a kormány is belátta a helyzet tarthatatlanságát s a király 1902-ben szentesítette az új műegyetem építését elrendelő törvényt, az építési költségeket tíz millió koronában irányozva elő. Az építkezés helyét igazán szerencsésen választották meg, mert a Lágymányos, kívül esvén a nagy város forgatagán, igen alkalmas hely az egyetemi oktatás céljaira.

Az új műegyetem építésével Czigler Győző műegyetemi tanárt bízták meg. Ő építette a kémiai intézetet, valamint az elektrotechnikai és fizikai intézet tervezetét is ő készítette. Czigler azonban 1905-ben elhunyt s Hauszmann Alajos műegyetemi tanárra hárult a feladat, hogy a nagy művet megalkossa és befejezze. Hauszmann Alajos, kinek jelességét a budai királyi várpalota monumentális építkezése a legfényesebben hirdeti, kitűnően oldotta meg a rája ruházott feladatot. A könyvtár és a gépészeti szakok épületeinek építését Pecz Samu műegye-

temi tanárra bízta, a többi épületek építésének vezetését azonban magának tartotta fenn s most büszkén tekinthet nagy alkotására, melylyel elismert kitűnő hírnevét újabb babérokkal szaporította.

Hauszmann Alajos,

műegyetemi tanár, építész, az új József-műegyetem tervezője.

A nagynevű műépítész, a műegyetem volt rektora művészetét nemcsak az új műegyetem és a királyi várpalota hirdeti. A modern Budapest legszebb épületei közül a New-York palotát, a Markó-utcai reáliskola épületét és az igazságügyi palotát (kúria) emeljük ki, mint az ő monumentális építkezéseit, azonkívül számos budapesti és vidéki középület és magán-

ház az ő tervei szerint épült. Kitűnő ízlése és nagy műszaki tudása sokkal közismertebb dolog, semhogy kimagasló érdemeit bővebben méltatnunk kellene e helyen. A magyar műépítési kar büszkesége Hauszmann, s csak röviden még azt jegyezzük meg róla, hogy Budán született 1847-ben és 1872-ben már műegyetemi rendes tanár volt Budapesten. Számos ízben nyert építészeti terveivel pályadíjat, művészi alkotásaiért pedig sok kitüntetésben részesült. Így többek közt a Ferenc József rend nagykeresztese, a III. osztályú vaskorona-rend lovagja és a »Pro Litteris et Artibus« című díszérem tulajdonosa.

Az új műegyetem megalkotásában kiváló munkatársa volt Hauszmannak Györgyi Géza műépítész is. Györgyi Géza működését már volt alkalmunk méltatni lapunkban. Györgyinek igen szép multja van a műépítészet terén már eddig is. Számos nagyszabású feladatban volt már része e jeles műépítészünknek. Györgyi 1851-ben született és tanulmányainak a berlini építészeti akadémián történt elvégzése után még a külföldön, különösen pedig Olaszországban végzett alapos építő-művészi tanulmányokat. Tevékeny részt vett az Operaház, majd pedig később a hatalmas budai királyi várpalota építésénél is és az itt teljesített kiváló közreműködéséért a III. oszt. vaskorona-renddel tüntette ki a király. A műegyetem megalkotásánál végzett munkája tehát csak szaporította eddigi építőművészi sikereit.

Kivüle még Zuschmann János építész szerzett jelentős érdemeket a műegyetem építése körül. Zuschmann 1858-ban Budapesten született és a kereskedelmi iskola elvégzése után, miután két évet Ybl Miklós irodájában töltött, külföldre ment tanulmányai folytatására. A berlini építészeti akadémia elvégzése után visszatérve, ismét Ybl Miklósnál talált alkalmazást, kinek halála után az irodát Hauszmann vette át. Zuschmann János mint főnökhelyettes működik 1891. óta s tevékeny részt vett a főváros nevezetesebb építkezéseiben. Érdemeiért a Ferenc József-rendet és a koronás arany érdemkeresztet kapta a királytól, a Károlykaszárnya térszabályozására kiírt pályázaton pedig 56 pályaterv közül ő nyerte el az első díjat, ami igen szép eredmény.

Az új műegyetem központi épületének dunai homlokzata.

Az új műegyetem központi épületének oldalszárnya.

De térjünk át az új műegyetem épületeinek rövid leírására. Az épülettömb a Lágymányoson a Ferenc József-hídtól délfelé fekszik, a Dunapart és a Budafoki-út által határolva, körülbelül 117.800 négyszög méter területen. A központi épületet a Dunára néző homlokzattal építették. Ebben vannak elhelyezve az építészeti, mérnöki és gépészmérnöki szakosztály tantermei és rajztermei, a gyűjtemények, szertárak és tanári szobák, a geodéziai, mintázási, matematikai, természetrajzi, nemzetgazdasági és jogi szakok, a műegyetemi hatóságok helyiségei, az aula és a tanácstermek, a szigorlati és a múzeumi termek, valamint az ifjúsági egyesületek és étkező helyiségek s végül a tisztviselők és szolgálak lakásai. Fentebbiekből némi fogalmat nyerhetünk az épület hatalmas méreteiről. Különösen ha tekintetbe vesszük, hogy tizen-négy különböző nagyságú rajzterem van benne, körülbelül 2000 rajzoló számára.

A könyvtár homlokzatával a Budafoki-útra épült, mintegy negyedmillió könyv számára van benne hely, de szükség esetén ez a szám félmillióra is kibővíthető. A kémiai intézet központját egy 500 ülőhelyes tanterem képezi, mely közül a szükséges többi

tantermek, laboratóriumok, gyűjteménytermek, tanári dolgozószobák és műhelyek sorakoznak. Az elektrotechnikai és fizikai tanszékek külön kétemeletes épületének udvara a Budafoki-útra nyílik. A telek déloldali részét elfoglaló emeletes és földszintes épületcsoportok a műszaki mechanika, mezőgazdasági gépterem és a mechanikai technológia helyiségeit foglalják magukban. Megemlítendő még a géplaboratórium és a kert egyik szabad kilátást nyújtó részén a geodéziai tanszék kis obszervatóriuma. Az egyes épületek között kényelmes utak és kocsijárók vezetnek, a telek többi része pedig kert, mely kellemes üdülésre is alkalmas. Azonkívül a telekből még 32.400 négyszög méternyi területet a jövőben felmerülő szükségletek céljaira beépítetlenül tartottak fenn s így a már most is nagy arányú intézet további fejlődése biztosítva van.

Örömmel látjuk a magyar kultúra hatalmas várának létrejöttét s büszkén tekintünk műszaki iskolánk gyönyörű épületeire, melyekhez hasonlókat keveset találunk Európában. Minden eszköz rendelkezésre áll a műszaki tudományok intenzív művelésére s a műegyetem elismert kitűnőségű, tudós

tanári kara bizonyára az új hajlékban is a régi lelkesedéssel fogja a tudomány nagy és szent ügyét szolgálni.

De nemcsak a tudomány tekinthet büszke önérzettel az új műegyetem épületeire, hanem egyúttal a magyar ipar is, mely szintén méltó módon vette ki részét a nagy alkotásból. Midőn az új műegyetem épületeit és egyes helyiséget képekben bemutatjuk, egyúttal röviden megemlékezünk mindazokról, akik ipari tudással és ízlésükkel a nagy mű létesítéséhez hozzájárultak.

* * *

Érdekes és minden tekintetben a modern technika színvonalán áll az új műegyetem villamos jelző- és telefonberendezése. Tekintve e berendezés kiváló fontosságát, ugyancsak jeles szakemberre kellett e fontos feladat teljesítését bízni. Az építés vezetőségének választása *Fischer Vilmos* fővárosi gyárosunkra esett, kinek e téren való kiválósága, tudása és tapasztalata minden tekintetben garanciát nyújtott a megbízás jeles megoldására. A gyár által készített optikai felhívó-jelzéssel ellátott telefonközpont és az automatikus csengő-jelzőberendezés, mely pillanatnyi pontossággal jelzi az összes tantermekben a tanóra kezdetét és végét, valósággal csodái a modern elektrotechnikának. Szinte bámulatba ejt bennünket a készülékeknek

S moking-öltöny 40 frt.
Prima selyembéléssel 45 frt.

F rakk vagy Ferenc-József-öltöny egészen selyembéléssel 55 frt.

Legfinomabb angol kelmékből csakis mérték szerint elsőrangú kivitelben.

Zélinger Samu angol készpénzrendszerű úri szabó-teremben, IV., Belváros, Magyar-utca 3., I. em. Kossuth Lajos-utca mellett. Telefon 116-59.

Az új műegyetem központi épületének előcsarnoka és fölépcsője.

precizitása. Fischer Vilmos működése szakköreink előtt már régóta előnyösen ismert; ő honosította meg nálunk a legelső Hughes-féle távirógépeket, vagyis azokat, melyek már betűket is írnak és ezáltal az eddigi távirászati rendszert új, könnyebb mederbe térítette. Ugyancsak az ő műhelyéből kerültek ki az első telefon-, nyomdai számozó-, vízmérő készülékek stb., melyek igen hasznosak a gyakorlati életben.

De nemcsak nálunk, hanem a külföldön is elismerték Fischer Vilmos készítményeinek kiválóságát és a nagy nemzetközi versenyben a párisi világkiállításán a grand prix jutott munkájának osztályrészül.

E kiállításon könnyen szemlélhető módon akarta ugyanis a magyar kormány a vaskapu-szabályozás hatalmas munkálatait bemutatni. Fischer Vilmosnak jutott az a feladat, hogy e hatalmas alkotásnál közreműködött mélységmérő-, zúzó-, fúró- és univerzális hajók modelljeit elkészítse. Ezek a modellek az egész műszaki világon méltó feltűnést keltettek. A legkitűnőbb műszaki emberek is teljes elismerésüket fejezték ki előtte. Fischer oly módon oldotta meg a feladatát, hogy az örök büszkeségére fog szolgálni a magyar műszaki iparnak, mert a modellek finomság, izlés és precizitás tekintetében valósággal szenzációt keltettek.

Fischer Vilmos Budapesten született és itt, majd később külföldön végezte tanulmányait. Alapos ismeretek megszerzése és számos évi gyakorlati működés után 1884-ben alapította meg vállalatát,

mely a precíziós technika és villamüzemű szakszervek s eszközök gyártásával foglalkozik. A vállalat csakhamar virágzásnak indult s a műszaki körökben gyorsan jó névre tett szert. Már az 1885. évi országos kiállításon feltűnést keltettek a Fischer által kiállított szabatosági és műtechnikai gépezetek és el is nyerték a legmagasabb kitüntetést.

Újabb időben alig találunk jelesebb középületet, nagyobb állami vagy magán iparüzemet, melynél ne látnók Fischer Vilmos munkáit. Műveit mindenkor a kitűnő izlés, az ügyes és alkalmas elhelyezés jellemzi. A modern technika minden vivmányával felszerelt gyár a műszerészeti ipar minden ágát felöleli és állandó szállítója a magyar államvasutaknak és számos más nagy közintézménynek.

Fischer Vilmost működése során végig kísérte a szakkörök elismerése és kitüntetése, de feléje fordult a királyi kegy is, midőn a királyi várpalota berendezése körül szerzett érdemeinek elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

A József-műegyetem technikai berendezésében jelentékeny szerep jutott az *Andor és Futtaky elektrotechnikai vállalat* és *csillár-gyár* cégnek. E jónévű vállalatunk rendezte be a fő- és melléképületek villamos világítását és erőátvitelét. E fontos megbízás jellemzésül szolgálhat a cég kiválóságára, hisz elképzelhető, hogy a műegyetem az a hely, hol kiváló precizitásra, pontosságra és megbízhatóságra van szükség. Sok évi tapasztalat alapján jutott e

bizalom a cégnek osztályrészül, hiszen már számos esetben tanuskodott e vállalatunk kiválóságáról. Az Andor és Futtaky cég (telepe Budapest, VI., Királyutca 18.) már igen sok jelentős sikerre tekinthet vissza. Nagyobb munkái közül főlegméljük a József kir. herceg palotájának, az Anker-palotának, a mezőgazdasági múzeum, a ref. konvent, a dr. Pajor-féle szanatórium villamos világítási berendezését, ugyancsak e jeles cég teljesítette a veszprémi, soproni, kolozsvári és legutóbb a Fővárosi Városligeti Színház világítási berendezését is.

Kiváló díszet alkotják az új műegyetemnek a műszobrász-munkák, melyek mindenütt méltóan alkalmazkodnak az épület ornamentikájához. E nagyarányú munkát *Langer Ignác* műszobrászunk végezte, kinek neve már évtizedek óta jóhangzású műépítészeink előtt. Langer, ki hosszas és beható tanulmányozással a külföldön szerzett tapasztalatokat, itt is, mint mindenütt, érvényesítette művészi tudását. Csak újabb sikere a műegyetemnél végzett munka e jeles mesterünknek, — kinek telepe Budapesten, VIII., Fecske-utca 21. sz. alatt van — mert az utóbbi évtizedek úgyszólván minden monumentális építkezésénél találkozunk Langer nevével. A budavári Mátyás-templom, a pénzügyminiszterium palotája, az Osztrák-Magyar Bank, a tőzsde-palota, a szépművészeti múzeum, a tudomány-egyetem, a párisi nemzetközi kiállítás magyar pavillonja, a milleniumi kiállítás és még számos diszes épület tanuskodik Langer Ignác kiválóságáról.

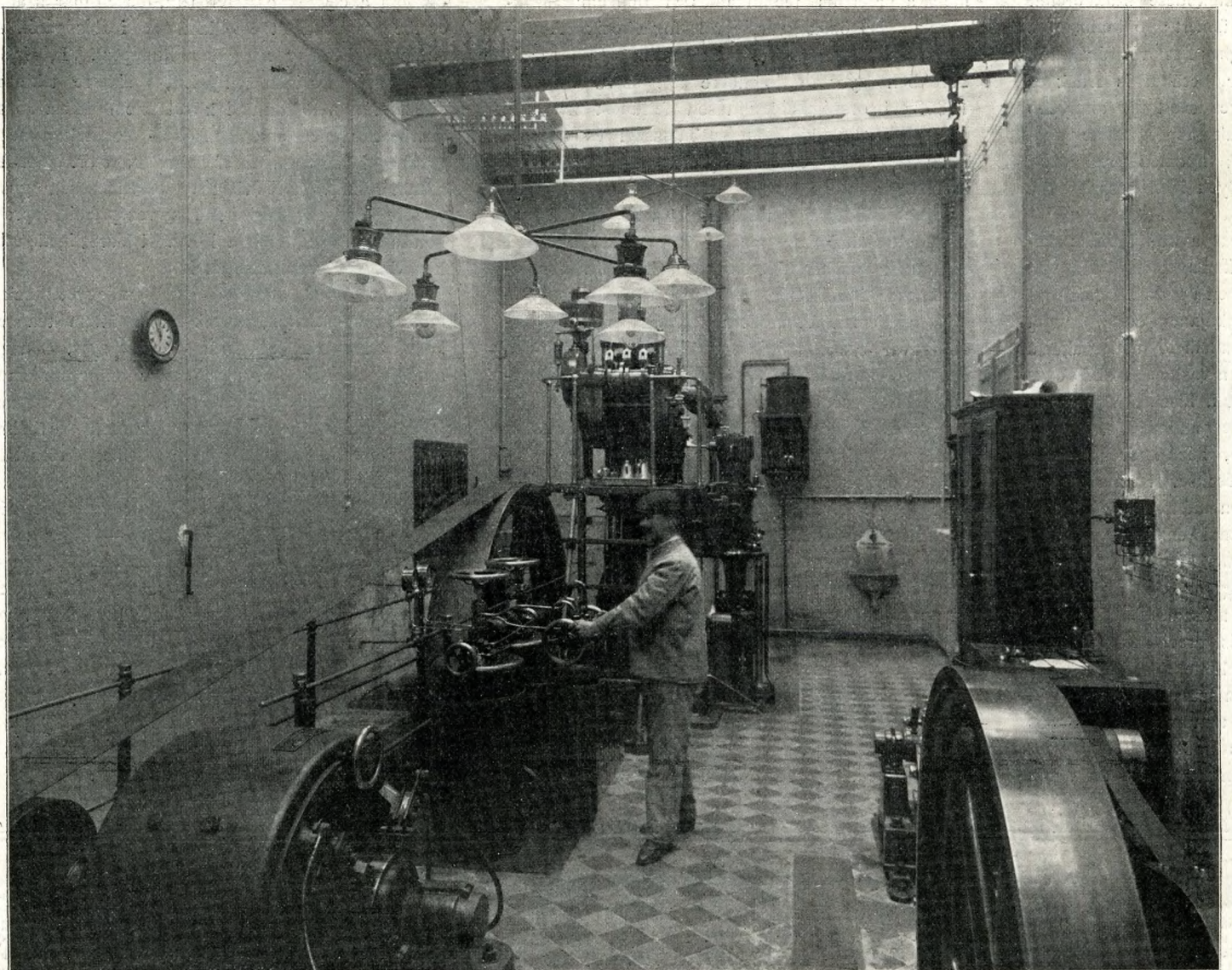
FOGAK szápadlás és gyökéreltávolítás nélkül 4 kor.-tól feljebb. 10 évi jótállással. Az Akadémia kiállításán az aranyérem és a díszkereszt, a pécsi kiállításán az ezüstéremmel kitüntetett fogak rágásra kitűnően használhatók, könnyen megszokhatók, a beszédben semmiféle zavart nem okoznak, szagot, ízt nem kapnak, a szájból ki nem vehetők és a valódi fogakat teljesen pótolják. Továbbá aranyhidak és koronák egyedül speciális készítői

Grossmann Simon Dr. Illés Márton
techn. főnök, rend. fogorvos,
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50., I. em. 11.
:: A Royal-szállóval szemben. ::

Óvás! Kérlek a pontos címre figyelni, mert tőzsomszédságunkban egy hasonló nevű cég létezik, mellyel nem vagyunk azonosak. Ezen cég a Grossmann nevet egy hordártól bérelte, hogy használata által régi jó hírnevű intézetünket kereső közönséget félrevezesse. Tehát figyelni a házszámra és emeletre. **Fogorvosi intézet. Rendelés egész napon át este 8 óráig,** vasár- és ünnepnapokon is. Szakorvosi rendelés fog- és szájbetegék részére. Fogtömések a legmodernebb kezeléssel. Speciális fájdalom nélküli fogműtétek. Régi rossz fogorvosok átalakítása megvárható. Vidékiek 12 óra alatt kielégítenek. — Mérsékelt árak. — Részletfizetésre is.
Telefon 86-50.

Könyvtári fölépcső.

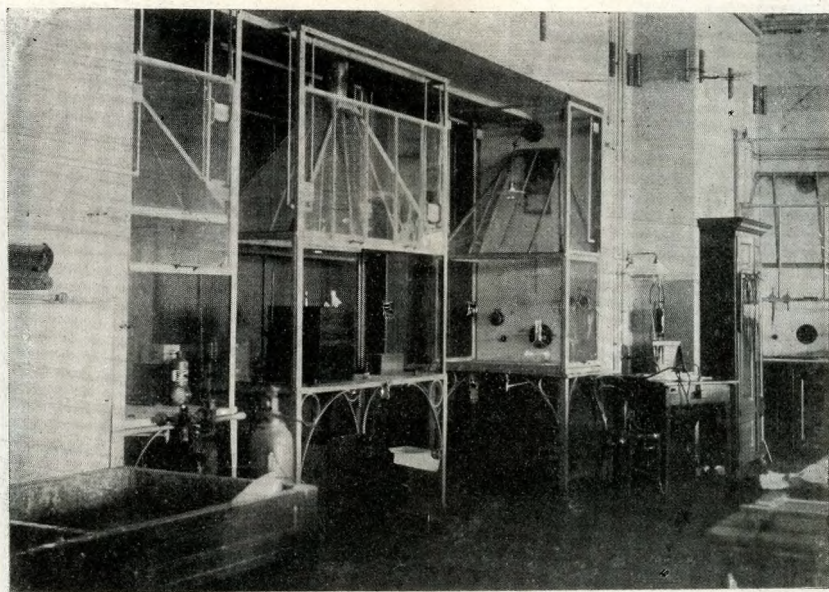
A mechanika-technológiai laboratórium áramfejlesztője.

A könyvtárhoz vezető csukott folyosó.

Oszlopcsarnok.

Részlet a vegyi laboratóriumból.

Tervezte és készítette Berkes Kálmán épület- és műlakatos. (Budapest, VIII., Hunyadi-utca 4. sz.)

Ajtókeret a díszteremben.

RÉSZLETEK AZ ÚJ M. KIR.
JÓZSEF-MŰEGYETEMBŐL.

Az új műgyetem könyvtára.

A József-műgyetem hatalmas palotatömbjének cement-, mozaiklap-, valamint keramit-burkolási munkáit a *Walla József cementárúgyár részvénytársaság* végezte. A hatalmas aula, szinte végnélküli folyosók, csarnokok és egyéb helyiségek burkolása e szinte közmondásosan ismert vállalatunk elsőrangú munkája, mindenképpen méltó az építkezés jelentőségéhez és izléses kivitelével hathatósan emelni a monumentális épület díszét. Mint már oly számtalan esetben, úgy itt is élénken tűnik ki e jeles iparvállalatunk kiválósága. Méltóan egészíti ki a műgyetemnél végzett munka azt a sorozatot, melyre a Walla részvénytársaság büszkén tekinthet vissza. Hasábokat tölthetnénk meg azokkal a jelentős alkotásokkal, melyeket e cégünk teljesített, de csak egynéhányának a felsorolására szorítkozunk. Így a többek között e gyár munkái a m. kir. darabont-testőrség palotájának, az osztrák-magyar bank intézetének, a budai királyi várpalotának, az állandó országháznak, a köztisztviselők fogyasztási szövetkezete központjának, az otthon szövetkezet budai házának cement- és mozaikburkolatai. De ott látjuk a cég munkáját a főváros és az ország minden nevesebb középületénél, iskolájánál és kórházánál, valamint gyárainál és főúri kastélyainál is. A Walla József cementárúgyár részvénytársaság (Budapest, VII., Gizella-út 38. szám), mely még 1878-ban alapult, kétségtelenül legjelentősebb vállalata e szakmában hazánkban. Mióta e vállalat részvénytársasággá alakította át üzemét, üzletágait rendkívül nagy mértékben kibővítette és szaporította. A részvénytársaságnak

főüzletága a cement- és mozaiklapok gyártása lévén, gyári üzemét annyira megnagyobbította, hogy cement- és mozaiklapjai iránt országsszerte megnyilvánult nagy keresletnek eleget tehessen. A műkönek az építkezés terén történt nagy térfoglalása folytán a cég műköosztályt létesített. Hogy ez megalapítása után milyen szakszerűen vezetettik és gyártmánya milyen elsőrendű, eléggé bizonyítják, úgy Budapesten, mint a vidéken is számos magán- és középületen végzett rendkívül szép műk munkái. Foglalkozik a cég még ezeken kívül városok csatornázásával, mely célból igen nagy raktártart kétfeleképp gyártott cementcsövekből, ezenkívül földm és válaszfal készítését, vasbeton és betonépítkezéseket, úgy a főváros területén, valamint az ország bármely vidékén, nem kevésbé mindenmű e szakmába vágó burkolásokat, cementmunkákat stb. is vállal.

Jelentékeny feladat jutott az új műgyetem építkezésénél a *Gregersen G. és fiai* budapesti építővállalatnak. Ez az európaszerte ismert gyáripari vállalatunk nagyarányú munkálatokkal működött közre a hatalmas építkezésnél. Tömegében is imponáló az az ács- és asztalos-munka, amely a műgyetem megalkotásánál a cég vállain nyugodott. A fizikai-kémiai és elektrotechnikai tantermek és laboratóriumok asztalos munkáját és bútorerendezését Gregersenék készítették a náluk megszokott kiválósággal és praecizitással. E nagyszabású vállalatunk állandóan részes nagyobb építkezéseink munkájában; így, hogy csak egynéhányról szóljunk, az utóbbi időben a Gregersen cégtől került

ki a pénzügyminiszterium új palotájának asztalos munkája és berendezése és legújabban a Kunz és társa-féle nagy áruházban bámulhatjuk a cég berendező-művészetét.

Stílszerűségével és gondos művészi kivitelével tűnik ki a műgyetem tanári kara szobájának bútorerendezése, melylyel a *Thék Endre bútor-, zongora- és épülmunkák gyára részvénytársaság* alkotott ismét kiválót.

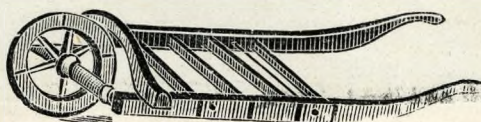
Az óriási arányú építkezéshez mérten ugyancsak nagyszabású volt az a munka, mely az ács-iparnak jutott ki. Ezt a hatalmas feladatot *Brunner Ferenc* ácstelepe (Budapest, V., Pozsonyi-út 17.) bízta a műgyetem építés-vezetősége. Brunner Ferenc egyike azoknak az ácsmestereinknek, kinek közreműködését mindig szívesen veszik igénybe építészeink, mert munkája mindig kifogástalan és a munka teljesítésében mindig pontos. Innen magyarázható, hogy már számtalan monumentális építkezésben vett részt és állandóan nagyobb megbízásokban van része. Szinte megszámlálhatatlan ama köz- és magánépítkezések száma, hol ott látjuk Brunner ácsmunkáját és a műgyetemnél megoldott nagy feladattal csak öregbítette e jeles mesterünk sikereit.

Igen jelentős és fontos részét alkották a műgyetem berendezési munkálatainak a lakatosmunkák. Ezek a munkák ezuttal túllépték az ezen iparágban megszokott munkateljesítést, mert a műgyetemnél fontos technikai és fizikai célokra szükséges berendezéseket és készülékeket kellett alkotni. Ezt a célt szem előtt tartva, az építés vezetősége

Neu Samu és Fia

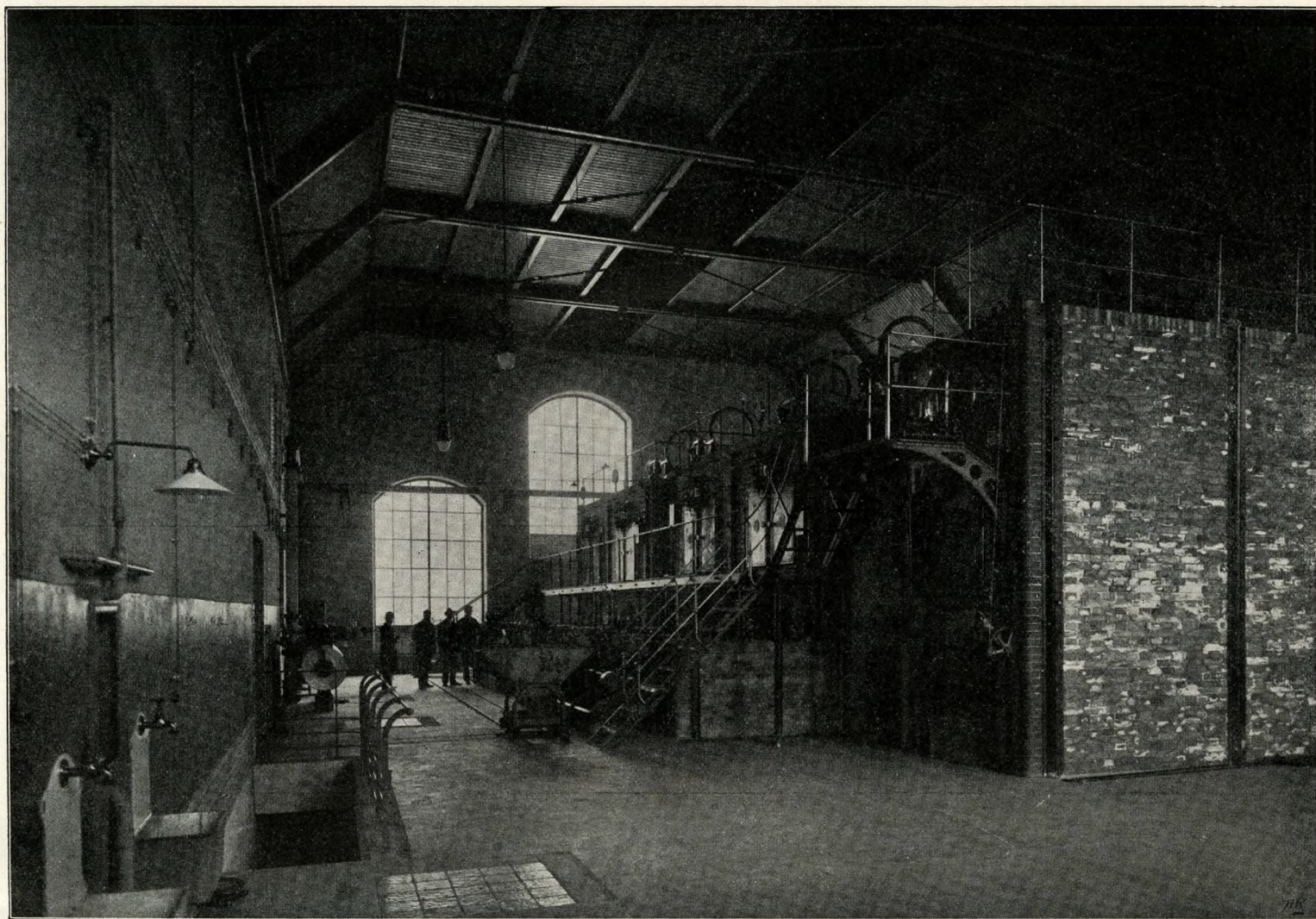
váci kir. orsz. fegyintézet
szállítóeszköz- és gépgyár

Budapest, VI. ker., Gyár-utca 25. szám.

Legelőnyösebb beszerzési forrása

mindennemű fa- és vas-
talicskák, szállítóeszköz
és szerszámoknak, me-
lyek vasut és magas építményeknél, hajózás és bányamunkáknál,
út, kavicsolás és kövezéseknél és az összes ipari munkálatoknál
előfordulnak. — **Állandó nagy raktár és azonnali kiszolgálás.**
Telefon 161-27. Ajánlat és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Az új műegyetem központi fűtésének kazáncsarnoka.

Berkes Kálmán ismert fővárosi műlakatos mestereinket bizta meg a fontos és nagyszabású munkák teljesítésével, mert Berkes működésében megfelelő garanciát látott arra, hogy e munkák precíz és a célnak megfelelő módon készülnek el. Berkes szaktudásának és kiválóságának valósággal próbaköve volt e szállítás és e jeles mesterünk valóban a magyar ipar díszére váló munkát teljesített. Berkes Kálmán műlakatos-telepéről (Budapest, VIII., Hunyadi-utca 4.) kerültek ki a József-műegyetem fizikai, elektrotechnikai és vegyészeti tantermeinek műlakatos munkái, ő készítette a vegyészeti szakon szükséges fülkéket és ezeknek berendezéseit, a vegyi laboratórium berendezése Berkes saját tervei alapján valóban a modern technika színvonalán készült, ezt az érdekes berendezést képben is bemutatjuk olvasóinknak.

Berkes Kálmán műlakatos telepe már évtizedek óta örvend nagyon előnyös hírnévnek a szakkörök előtt. Építészaink mindenkor szívesen veszik e jeles mesterünk közreműködését, mert alapos szaktudásával és gondos, precíz munkájával mindig kiváló nyújt. Innen van az, hogy egész légió azoknak a nagyszabású köz- és magánépületeknek a száma, hol Berkes műlakatos munkáival részt vett. Megkíséreljük, hogy ezek közül egynehányat felsoroljunk: Az Erzsébet-szanatórium összes lakatos munkája és vasbútor berendezése, a Pasteur-intézet lakatos munkái, vasbutorai és műszerszerekrényei, az országos kaszinó, a Wenkheim-palota, az egyetemi alapok házai, a hatalmas Gozsdu-udvar, a Hadik-bazár, a báró Haupt-Stummer Lipót és

gróf Széchenyi-kastélyok, a kolozsvári állami gimnázium, a Mocsonyi-ház, a munkás rokkant-egylet bérháza, a központi statisztikai hivatal, a hold-utcai és Hunyadi-téri vásárcsarnokok, a bécsi Pázmáneum-épülete és kápolnája stb. stb. összes műlakatos munkái egytől-egyig tanúságai Berkes jelességének.

Nagyszabású és fontos megbízásban volt része az új műegyetem építésénél a *Tóth Imre és Társa épületbádogos, légszesz-, vízvezeték- és csatornavállalkozó* cégnek. E jelességéről és kiválóságáról régóta ismert gyár-vállalatunk teljesítette az összes épületek, úgymint a központi épület, a kémiai, elektrotechnikai, fizikai, úgyszintén a könyvtár és géptani épületek vízvezeték, légszeszberendezési, csatornázási és bádogos-munkáit. Nemcsak minden tekintetben precíz és megfelelő munkájával, hanem pontos szállításával rászolgált a cég az építés vezetőségének meglegedésére. Az összes vezetékek működése pontos és zavartalan és a vállalat méltán sorozhatja e hatalmas munkát eddigi sikereihez. A Tóth Imre és Társa cég (Budapest, VI., Próféta-utca 7.) immár két évtizedes sikerteljes munka és tapasztalatra tekinthet vissza. Szolid elvek alapján vezetett vállalata minden tekintetben a kor színvonalán áll. Munkagépei a legmodernebbek, munkásai pedig gyakorlott elsőrangú munkaerők. Nincs mit csodálkozni tehát azon, hogy a cég állandóan részes nagy és jelentékeny munkákban. E tekintetben talán minden dicséretnél meggyőzőbben beszél, ha megkíséreljük, bár csak kivonatosan, felsorolni azt az ugyancsak tartalmas lajstromot, mely a cég

eddig működését mutatja; Tóth Imre és Társa eddigi nevezetesebb munkái: A M. Á. V. gépgyár munkágyarmatainak hatalmas vízvezeték és csatornázási hálózata és bádogosmunkája, az Ország-ház négyemeletes bérháza vörösréz- és bádogosmunkája, Erzsébet királyné szanatórium Budakesz, vízvezeték, kir. állami statisztikai hivatal bádogosmunkája, ág. hitv. evang. főgimnázium, városligeti fasor, vízvezeték, Budapest székesfővárosi fehérsas-téri polgári iskola, Budapest székesfővárosi Kmetty-utcai polgári iskola, Budapest székesfővárosi Soroksári-utcai elemi iskola, Budapest székesfővárosi rákosfalvai elemi iskola, valamint Budapest székesfővárosi kőbányai elemi iskola épületeinek bádogosmunkái, élelmiszer-szállítási részvénytársaság, Haller-utca, bádogos-munkája, Hofherr és Schrantz kispesti gyárának bádogosmunkája, keresztény szövetkezet Bakács-téri épületének bádogosmunkája, Köztelek-épület, Üllői-út, bádogosmunkája, báró Radvánszky Albert, Üllői-út, négyemeletes bérházának vízvezetéke stb., báró Radvánszky Albert, P.-Varsány, magánvíztelep, szivattyú és vízvezeték, Kovács S. Aladár Városház-utca 8., négyemeletes bérházának vízvezetéke, Berkes Kálmán, József-utca, háromemeletes bérházának bádogosmunkája és vízvezetéke, Thék Endre üllői-úti bérházainak bádogosmunkája és vízvezetéke, Török A. és Társa bankház, Szervita-tér, portál fémbevonás, homlokzatdísz és szoborcsoportozat glóbuszszal, gróf Eszterházy B. szombathelyi kastélyának bádogosmunkája, veszprémi püspöki kormányzópalota bádogosmunkája, kőbányai róm. kath. templom belsejében vörösréz

TAMÁSSY PARK-SZANATÓRIUMA
Dunaharaszttiban ————— Pestmegye.

Elsőrangú gyógyintézet alkoholisták, morfinisták és idegbetegek részére. Nap- és légfürdők. Dr. Lahmann szerinti diätetikus konyha. Télen-nyáron nyitva.

☐ Telefon: Budapest környék: Dunaharaszti 3. ■

☐ **PROSPEKTUST** ✎
☐ **KIVÁNATRA KÜLD**
☐ **AZ IGAZGATÓSÁG.**

A kir. József műegyetem egyik legnagyobb előadóterme 600 hallgató részére.

Pizinger-féle szabadalmazott lépcsős padokkal berendezve.

dombormű-munkák, fiemei izr. zsinagóga bádógosmunkája, petrováci templom vörösréz tornya, liptóhybbei templom vörösréz tornya, dacsalomi templom vörösréz tornya, füleki Stephány-mauzoleum vörösréz tornya és belső vörösréz munkája, kőbányai Polgári Részvény-Sörfőzde bádógosmunkája, Friedmann Lajos, Garai-utca 10., négyemeletes bérházának bádógosmunkája és vízvezetéke, Malács Duzsana váci-utcai négyemeletes bérházának vízvezetéke, Antony Testvérek, Ferenc-körút, bádógosmunka, Riedl József nagydiófa-utcai négyemeletes bérházának vízvezetéke, dr. Pákozdi kelenhegyi-úti nyaralójának vízvezetéke, Schodits Lajos rákos-szentmihályi nyaralójának bádógosmunkája és vízvezetéke, Giergl Kálmán verőcei nyaralójának bádógosmunkája és vízvezetéke, Mártiny Testvérek, Baross-utca 169., négyemeletes bérházának bádógosmunkája és vízvezetéke, Jahn József, II., Fő-utca 12. és Rádai-utca 15. számú házainak bádógosmunkája, Arnstein Henrik Délibáb-utca 31. számú házának bádógosmunkája és vízvezetéke, Horváth Ferenc Lehel-utca 5. számú házának bádógosmunkája és vízvezetéke, özv. Szvierák Ágostonné Bathány-utca 15. számú házának bádógosmunkája és vízvezetéke, Koltay örökösök Dávid-utca 11. számú házának vízvezetéke, pongyeloki Roth Loránd

jávor-utczai házának vízvezetéke, legutóbb pedig a Mocsonyi-féle bérház és az Árkád-bazár munkái.

Ugyancsak óriási feladat volt a József-műegyetem hatalmas építkezésénél a mázoló-munkák elvégzése. E fontos és nagyszabású feladat teljesítésével Zafourek Ferenc ismert mázoló bízta meg az építés vezetősége. Könnyen érthető, hogy Zafourekre esett a választás akkor, amidőn e nagyarányú munkáról volt szó, mert e jeles iparosunk eddig teljesített munkáival méltán szolgált rá a bizalomra. Zafourek Ferenc munkáját mindenkor a legszebb és legpontosabb kivitel jellemzik és az általa teljesített munkák még mindig beigazolták, hogy szoliditásukkal ugyancsak dacolni képesek az idő viszontagságaival. Különösen is ki kell emelnünk Zafourek Ferencnek a közelmúltban a budapesti Erzsébet-híd mázolásával végzett hatalmas munkáját; ez a munka, melyet Zafourek a modern technika magaslatán álló bravúrral végzett, a szakkörök bámulatát és elismerését keltette fel. De része van Zafoureknek az utóbbi években történt úgyszólván minden nagyobb építkezésénél; így többek között a Ferenc József-híd, a honvédelmi minisztérium, a zágrábi posta- és távirada-palota, a daruvári Tüköry-kastély és még számos nyilvános és magánépület mázoló-munkáit végezte. A József-

műegyetem mázoló-munkáinak végzésével tehát csak szaporította sikereinek számát Zafourek, kinek telepe Budapesten a Szilágyi Dezső-téren van.

A kir. József-műegyetem legszebb és legimpozánsabb részét képezik a hatalmas méretű és célszerűen berendezett tantermek és előadótermek, melyek cirka 3000 hallgató részére a legkényelmesebb Pizinger-féle lépcsőzetes padokkal vannak felszerelve. Képünk a legnagyobb tantermek egyikét ábrázolja, amely óriási méreteivel csakugyan impozánsnak mondható.

Seenger Béla cs. és kir. udvari kőfaragó-mester közreműködése sem maradhatott el a József-műegyetem építkezésénél. Szinte természetesnek látszik mindenkor, midőn monumentális épületről van szó, hogy e jeles kőfaragó-telepünk (Budapest, II., Kis Rókus-utca 21—23.) is részes a szállításban. Saját bányáiból származó hazai gránitkőből alkotta meg a központi épület, valamint az összes melléképületek külső és belső kőfaragó munkáit Seenger Béla és e nagyszabású munkája méltóan sorakozik eddigi, szinte számtalan nagy arányú munkáihoz.

Az óriási kiterjedésű épülettömb összes ablakredőnyeinek szállítását *Magaziner Lajos* ablakredőnygyárosra bízták. Ezt a valóságos gigászi

Katona Géza

Éttermei és
Klotild kávéháza
IV., Váci-utca 38.

Pilseni Ősforrás Sör. Francia revier-rendszer.

A kávéházban minden vásárnap és ünnepezen

Katonazene hangversenyez.

PÁHOLYOK és külön termek társaságok részére. LAKODALMAK és alkalmi ebédek házon kívül is elfogadtnak.

munkát is azzal a kiválósággal teljesítette a Magaziner-gyár, melylyel már évtizedek óta rászolgált a szakkörök és a nagyközönség elismerésére. A hatalmas épületcsoport rengeteg ablakán mindenütt pontos időre készültek el Magaziner redőnyei, kifogástalan működésükkel méltán szolgálva rá az építés vezetőségének teljes megelégedésére. A Magaziner Lajos-féle ablakredőnygyár (Budapest V., Lipót-körút 1.) csak öregbítette ezzel a nagyarányú munkájával számtalan sikerét. Hisz ott találjuk a cég munkáját a főváros és a vidék minden nevesebb köz- és magánépületénél. Magaziner gyárából kerültek ki többek közt a királyi vár, a királyi bérpalota, Klotild főhercegnő bérházai, az osztrák-magyar bank, a tudományegyetemi klinikák és még számos nagy középület és bérpalota ablakredőnyei. A cég összeköttetései ma már behálózák

lene megtöltenünk, ha fel akarnók sorolni mindama nagyobb berendezési és bádogos-munkákat, melyeket Bründl tel esített. Így csak egynéhánynak a felsorolására szorítkozunk: az Osztrák-Magyar Bank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank új palotája, a Gresham-palota, számtalan iskola, kórház és középület, katonai hatóságaink építkezései stb. stb. dicsérik a Bründl cég kiválóságát. De előszeretettel veszik igénybe a Bründl cég munkáit főuraink is; így a herceg Eszterházy-féle Mária Terézia-kastély, gróf Széchenyi Lászlóné Wanderbilt Gladys, a Lónyay és Andrássy grófi kastélyok központi fűtése és egészségügyi berendezése is Bründltől valók. Bründl János cs. és kir. udvari szállító (Budapest, VII., Óvoda-utca 34.) már évtizedek óta örvend előnyös hírnévnek és számos kiállításon nyert elsőrangú kitüntetések.

kezességet nyújtott arra nézve, hogy minden tekintetben pontos és elsőrangú készítménnyel szolgál. Kulicska, mint mindenütt, úgy itt is megfelelt a bizalomnak és teljes megelégedést érdemelt ki. Kulicska Antal telepe (Budapest II., Iskola-utca 2.) különben már évtizedek óta készíti az elektromos órákat legnevesebb középületeink számára, így — hogy csak egynéhányat említsünk — tőle kerültek ki az állandó országház, a főpósta, az állami dohánygyárak, a kolozsvári Karolina-kórház és számos más nagy köz- és magánépületnek órái is. Állandóan szállítja a Magyar Kir. Államvasutak elektromos óráit is. Mindezen óráinak pontossága, technikailag kifogástalan kivitele és szoliditása szinte közmondásos.

Az arányaiban ugyancsak hatalmas építkezési cserépfedő munkája Dobai János cs. és kir. ud-

Sebastiano Del Piombo: A szent család.

Cesare Magno: Jézus gyermekkorából.

Winkle Nándor képerkeskedéséből (Váci-utca.)

úgy szólván egész Európát, de exportál a cég Ausztrián és a kontinens egyéb országain kívül még a tengerentúlra, Kairóba is. A Magaziner Lajos-féle redőnygyár kitüntetései és elismerő okleveleinek száma egész légió; mindmegannyi elismerése gyártmányai jelességének.

Az új műgyetem óriási arányú építkezéseinek tömegében ugyancsak hatalmas bádogos-munkáit a Bründl János cs. és kir. udvari szállító cég végezte. Nagyban emelik az épület díszét a bádogornamentikák, melyeket igazán kiváló módon, szinte művészies tökélyvel készített e jeles cégünk. Az épület összes bádogos-munkáit Bründl udvari szállító végezte pontosan és minden elismerésre méltóan. Könnyen megérthetjük, hogy e cégünk, mely elsőrangú a vízvezeték, csatornázás és központi fűtések berendezése terén is, állandóan a legnagyobb szabású feladatokat végzi. A modern technika és higiénia magaslatán állva, mindenkor kifogástalan munkát teljesít e cég és ugyancsak hasábokat kel-

A díszes üvegfestészeti munkák Róth Miksa cs. és kir. udvari üvegfestőnk műterméből valók. E jeles mesterünk itt is tanúsággal szolgált művészetének magas fejlettségéről és kiválóságáról. Ma már alig van középületünk és szerte az országban templomunk, mely ne ékeskednék Róth Miksa műalkotásaival. Róth műterme (Budapest, VIII., Kender-utca 24.) állandóan kitűnően van foglalkoztatva, hisz jeles üvegfestőnk nevét nemcsak a hazában, hanem a külföldön is ismerik és méltányolják.

Az új műgyetem elektromos óráit Kulicska Antal cs. és kir. szabad. első magyar elektromos órákészítő szállította. Hogy ez a megtisztelő megbízás Kulicskának jutott, szinte jellemzésül szolgál Kulicska óráinak kiválóságára. Hisz a technikum az a hely, ahol a pontosság, a precizitás rendkívül fontos és minden eltérést, akár pillanatnyit is gondossággal figyelnek és állapítanak meg. Természetes tehát, hogy csak oly vállalatra bízhatta a műgyetem vezetősége ezt a szállítást, mely teljes

vari cserepes mesterünkre volt bízva. Dobai János (Budapest VII., Bem-utca 7.) teljes megelégedésre és a tőle megszokott szakavatott pontossággal végezte az építkezés összes cserépfedő munkáit, öregbítve ezáltal régen kiérdemelt jeles hírnevét.

Az óriási arányú építkezés üvegezési munkáit a szakmában egyik legjelesebb és legismertebb vállalatunk, a Forgó és Társa fővárosi épületüveges cég végezte. Igen nagy és szép feladat hárult Forgó és Társára e nagyszabású munkával, melyet az építés vezetőségének teljes megelégedésére teljesített is. E közismert vállalatunk nevével találkozunk különben mindenütt, ahol nagyarányú munkák teljesítéséről van szó. Építészaink mindenkor szívesen veszik a cég működését, mert szállítása mindig pontos, munkája kifogástalan és üvege anyaga elsőrangú. Könnyen magyarázható tehát, hogy a Forgó és Társa telepéről (Budapest, Dohány-utca 16—18.) kerülnek ki jelesebb köz- és magánépületeink üvegesmunkái. Ezek közül talán jel-

lemzésül elég, ha felemlítjük az országház, a királyi várpalota, a m. kir. kúria, a pénzügyminiszterium hatalmas palotáit, de ott találjuk a cég munkáját a legtöbb nyilvános és magánépítkezésnél is.

A József-műegyetem nagyszabású épület-üveges munkálatait *Glatz András*, az ismert fővárosi épület-üveges cég teljesítette. A nagyarányú munkát elismerésre méltó szabatosággal és pontossággal teljesítette itt is a cég, mint mindenütt, ahol közreműködik. *Glatz András* ipartelepének (VIII., Baross-utca 66—68) munkáit mindig szívesen veszik igénybe építészeink, mert szállítása mindig lelkiismeretes és pontos. E jeles cégünk végezte — hogy csak párat soroljunk fel — a budapesti árú- és értéktőzsde, a főváros vásárcsarnokainak, az államvasutak istvántelki főműhelyének és a nyugati pályaudvarnál most épülő postapalota üveges munkáit, de ott látjuk munkáit számos fővárosi közintézetnél, iskolánál, kórháznál és úgyszólván a legtöbb magánépítkezésnél.

A műegyetem szinte megszámlálhatatlan tantermének, szobájának és egyéb helyiségeinek padozata az *Egyesült Parketgyárak Részvénytársaság* parketjeivel van borítva. A társaság kiváló gondnal végezte a hatalmas munkát és nemcsak elsőrendű anyag, hanem gondos munka tekintetében is kiválót nyújtott. E fővárosi iparvállalatunkat (V., Lipót-körút 23.) méltán illeti meg a teljes elismerés.

A műegyetem szobafestő- és mázoló-munkáinak elvégzése a *Steinhäusl és Kölber* budapesti (VIII., Baross-utca 34.) céget dicséri. A nagyszabású munkát azzal a jelességgel teljesítette a cég, melyet e nagyszabású feladat méltán követelt meg és amely ezt az ismert vállalatunkat minden munkájában jellemzi. Könnyen megérthető tehát, hogy a Steinhäusl és Kölber céget szívesen bízzák meg építészeink nagyarányú munkákkal és számos nagy köz- és magánépület ékeskedik ezen iparvállalat szobafestő- és mázoló-munkáival, melyek a maguk nemében elsőrangúak.

A műegyetem aszfaltozási munkáit a *Magyar Aszfalt Részvénytársaság* végezte. E kiváló magyar iparvállalatnak jutott nemcsak a belső, hanem a külső aszfaltmunkák jó részének teljesítése is. Az impozáns és századokra szóló építkezés méltóságának megfelelően oldotta meg nagyszabású feladatát a társaság, minden tekintetben kiváló munkát nyújtva. A Magyar Aszfalt Részvénytársaság, mely hazánknak e szakmában legrégibb és legnagyobb vállalata, mindenkor rászolgált a szakörök elismerésére, csak természetes tehát, hogy a társaság állandóan részes a nagyszabású aszfaltozási munkák teljesítésében. Így, hogy csak egy-néhányat említsünk, a Magyar Aszfalt Részvénytársaság végezte az országház palotájának, a kúriának, a keleti és nyugati pályaudvarok és újabban a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank építkezésének

aszfaltozási munkáit. De alig találunk a fővárosban és szerte az országban nagyobb arányú köz- és magánépületet, melyben a társaság munkájával részt nem vett volna.

A József-műegyetem díszes cserépkályháinak szállítását *Wolmuth Ferenc utóda Alena József* ismert fővárosi kályhámesterünkre bízták, ki a szállítást teljes megelégedésre teljesítette. *Wolmuth Ferenc* utóda (Budapest, IV., Váci-utca 85.) kályhás-vállalata, mely 1850-ben alapult, már régóta előnyösen ismert. Szállítója, illetve szerződéses kályhás-mestere e cégünk a IV. kerületi előljáróságunk, de ott látjuk kályháit számos egyéb köz- és magánépítkezésnél is. Így *Wolmuth*tól valók az István-úti Erzsébet-nőiskola kályháit is.

Az építkezés összes belső és külső kövezési és útmunkáit *Halmos István* kövezőmester végezte. Igen nagy kiterjedésű az a felület, melyen kövezési munkát kellett teljesíteni, de *Halmos* gyakorlott elsőrangú munkásaival pontos időre és a legszabatosabban teljesítette a megbízást. E jeles mesterünket, kinek telepe Kispesten, Rákóczi-utca 13. szám alatt van, gyakran van alkalmunk nagyszabású munkáknál látni. Így többek között az új bakterológiai intézet, az elmekórtani intézet, számos köz-kórház, iskola és nagyon sok állami építkezés kövezési munkálatait végezte, miként a műegyetemnél, úgy ezeknél is mindenütt rászolgálva a teljes elismerésre.